

der ikke tale om en omordning af domstolene, kan dommeren således kræve at forblive i sin hidtidige stilling. Som anført er beskyttelsen mod forflyttelse efter grundlovens § 27, stk. 3, derimod begrænset til at sikre den kongeligt udnævnte tjenestemand mod tab af indkomst og give tjenestemanden ret til i stedet at vælge at blive afskediget med pension efter de almindelige regler. Den sidstnævnte bestemmelse har derfor kun direkte betydning for beskyttelse af dommere i de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.

Dette notat vil koncentrere sig om beskyttelsen efter grundlovens § 64, da det påtænkte forslag ikke indebærer »en omordning af domstolene«. Grundlovens § 27, stk. 3, kan derimod have betydning som bidrag til forståelsen af grundlovens § 64.

Beskyttelsen mod afskedigelse og forflyttelse er centrale elementer til sikring af dommers personlige uafhængighed i forhold til regering og Folketing. Den sikrer mod, at der ved trussel om afsked eller forflyttelse kan lægges pres på dommere, ligesom den sikrer mod ansættelsesretlig forfølgelse af dommere, der træffer »ubekvem« afgørelser.

Selv om grundlovsbeskyttelsen navnlig tager sigte på indgreb fra regeringens og Folketingets side, er bestemmelsen efter sin ordlyd ikke begrænset hertil. Hensynet bag bestemmelsen taler også for, at den enkelte dommer skal være beskyttet mod tvungen forflyttelse, der besluttes af landsretspræsidenter, byretspræsidenter, administrerende dommere eller af andre inden for domstolenes egne rækker, der har med personaleadministration at gøre, jf. herved Retsplejerådets betænkning nr. 1299/1995 om en rejsedommerordning, s. 20.

3. Forflyttelsesbegrebet i grundlovens § 64

Højesteret har ved dommen gengivet i Ufr 1923.821 H taget stilling til en sag om rækkevidden af forflyttelsesbeskyttelsen i den dagældende grundlovs § 71, som svarer til § 64 i grundloven af 1953. Sagens omstændigheder var nærmere, at der ved Frederiksberg birkeret var blevet udnævnt 3 dommere. Fordelingen af arbejdsopgaverne mellem disse tre dommere var fastsat ved kongelig anordning i henhold til den dagældende retsplejelovs § 17. Sagen drejede sig om, i hvilket omfang en af dommerne havde pligt til at affinde sig med, at der ved en ny kongelig an-

ordning blev gennemført en ændring af sagernes fordeling mellem kredsens dommere.

Højesteret tiltrådte, at den pågældende dommer ikke var pligtig at tåle enhver fremtidig ændring af sagernes fordeling, som måtte blive fastsat ved anordning, idet der ikke herved ville være tale om en omordning af domstolene i grundlovens forstand. Højesteret gav videre den pågældende dommer medhold i, »at det efter Grundlovens § 71 maa være udelukket at dømme ham til at taale, at de Strafferetsplejen vedrørende Forretninger henlægges til hans Embede, idet en saadan Henlæggelse vilde gøre Embedet til et væsentligt andet og byrdefuldere, og det selv om Embedet samtidig fritoges for Foged- og Auktionsvæsenet og Notarialforretningerne«. Højesteret gav derimod Justitsministeriet medhold i, at den pågældende dommer var pligtig at tåle, at skiftesagerne henlagdes til hans embede, mod at dette samtidig fritoges for foged- og auktionsvæsenet og notarialforretningerne. Begrundelsen herfor var, at »disse Grupper af Forretninger efter deres Beskaffenhed i det Hele findes at kunne sidestilles, ligesom der savnes Føje til at antage, at en saadan Ombytning vil medføre nogen væsentlig forøget Arbejdsbyrde for Dommeren«. (Citat fra landsrettens præmisser, som Højesteret tiltrådte).

Poul Andersen anfører i Dansk Statsforfatningsret (1954), s. 582, følgende om forflyttelsesbegrebet i grundlovens § 64:

»Det gør ikke efter Grl. § 64, 2. Pkt. nogen Forskel, om Forflyttelsen er til et bedre eller ringere, højere eller lavere Embede, om den er til et Dommerembede eller til et Embede indenfor Forvaltningen. Dommeren afgør i alle Tilfælde selv, bl.a. under Hensyn til sine individuelle Forhold, om han vil overtage et nyt Embede.

En Ændring af de under et Dommerembede hørende Tjenesteforretninger, herunder en Forøgelse af Retskredsens Omraade, kan være saa væsentlig, at de maa sidestilles med Forflyttelse. En saa vidtgaaende Ændring, der ingenlunde altid kan anses for en Omordning af Domstolene, kan derfor ikke indføres mod Dommerens Ønske.«

I Max Sørensen: Statsforfatningsret (2. udg. 1973) anføres s. 164-165 følgende om forflyttelsesbegrebet i grundlovens § 64: